

УДК 336.71-049.5

JEL E5, E50

DOI 10.32782/2617-5940.1.2025.3

Вадим Британ

здобувач вищої освіти третього (наукового) рівня,

Державний податковий університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9586-9388>E-mail: vadym.brytan@gmail.com

СТРУКТУРНО-ЕЛЕМЕНТНИЙ СКЛАД СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена стрімкою трансформацією фінансового середовища, що створює нові виклики для забезпечення фінансової безпеки банківської системи та вимагає модернізації існуючих науково-практичних підходів до визначення її структурно-елементного складу. В умовах зростання кількості та складності загроз фінансовій стабільності банківського сектору особливої важливості набуває формування цілісного розуміння всіх складових системи фінансової безпеки та їх взаємозв'язків. **Мета дослідження** полягає у розвитку теоретико-методологічних засад та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення підходів до комплексної класифікації структурно-елементного складу системи фінансової безпеки банківського сектору. **Методологія дослідження** базується на використанні методів формалізації, декомпозиції та логічного аналізу для систематизації структурних елементів системи фінансової безпеки банків. Застосовано системний підхід для визначення взаємозв'язків між окремими компонентами та їх впливу на загальний рівень фінансової безпеки банківської системи. **Результати дослідження** включають: актуалізацію основних структурних елементів механізму забезпечення фінансової безпеки банків; розширену класифікацію загроз фінансовій безпеці банків за групами; систематизацію та доповнення наукових підходів щодо всіх складових структурно-елементного складу фінансової безпеки банків з виявленням їх переваг та обмежень; розробку напрямів модернізації методичного забезпечення оцінювання структурно-елементного складу системи фінансової безпеки банківської системи. Оригінальність дослідження полягає у формуванні комплексного підходу до визначення та класифікації структурно-елементного складу системи фінансової безпеки банківської системи, що створює теоретичне підґрунтя для розробки дієвої системи моніторингу та підтримки фінансової безпеки банків. Практична цінність роботи визначається можливістю використання запропонованих підходів для адаптації наявного інструментарію забезпечення фінансової безпеки до сучасних викликів банківського середовища.

Ключові слова: фінансова безпека банківської системи, структурно-елементний склад фінансової безпеки банківської системи, військові ризики й загрози фінансової безпеки банківського сектору, внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці банків, ідентифікація вразливостей та ризиків.

Vadym Brytan

Third-Level Higher Education Applicant (Ph.D. Degree Applicant),

State Tax University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9586-9388>E-mail: vadym.brytan@gmail.com

STRUCTURAL AND ELEMENTAL COMPOSITION OF THE FINANCIAL SECURITY SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM

Abstracts. The relevance of the study is due to the rapid transformation of the financial environment, which creates new challenges for ensuring the financial security of the banking system and requires modernisation of existing scientific and practical approaches to determining its structural and elemental composition. In the context of the growing number and complexity of threats to the financial stability of the banking sector, it is of particular importance to develop a holistic understanding of all components of the financial security system and their interrelationships. **The purpose** of the study is to develop the theoretical and methodological foundations and practical recommendations for improving approaches to the comprehensive classification of the structural and elemental composition of the financial security system of the banking sector. **The methodology** of the study is based on the use of formalisation, decomposition and logical analysis methods to systematise the structural elements of the financial security system of banks. A systematic approach is applied to determine the relationships between individual components and their impact on the overall level of financial security of the banking system. **The results** of the study include: updating the main structural elements of the mechanism for ensuring the financial security of banks; expanded classification of threats to the financial security of banks by groups; systematisation and supplementation of scientific approaches to all components of the structural and elemental composition of the financial security of banks with identification of their advantages and limitations; development of directions for modernisation of methodological support for assessing the structural and elemental composition of the financial security system of the banking system. The originality of the study lies in the formation of a comprehensive approach to the definition and classification of the structural and elemental composition of the financial security system of the banking system, which creates a theoretical basis for the development of an effective system for monitoring and maintaining the financial security of banks. **The practical value** of the work is determined by the possibility of using the proposed approaches to adapt the existing financial security tools to the current challenges of the banking environment.

Keywords: financial security of the banking system, structural and elemental composition of the financial security of the banking system, military risks and threats to the financial security of the banking sector, internal and external threats to the financial security of banks, identification of vulnerabilities and risks.

Вступ. В умовах безпрецедентних викликів, спричинених військовими діями та політичною турбулентністю в Україні, проблема забезпечення фінансової безпеки банківської системи набуває критичного значення. Банківський сектор, як ключовий елемент фінансової інфраструктури, відіграє визначальну роль у підтримці макроекономічної стабільності та потребує інноваційних підходів до забезпечення своєї резильєнтності. Особливої актуальності набуває необхідність чіткого визначення та адаптації структурно-елементного складу системи фінансової безпеки банків в умовах Четвертої промислової революції ("Industry 4.0"), яка створює нові виклики та можливості для фінансового сектору.

Мета дослідження полягає у систематизації та критичному аналізі науково-практичних підходів щодо структурно-елементного складу системи фінансової безпеки банківської системи в умовах трансформації фінансового середовища. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: систематизувати теоретико-методологічні засади формування системи фінансової безпеки банків; розробити таксономію різновидів фінансової безпеки банківської системи; визначити цільові орієнтири та принципи побудови системи фінансової безпеки; обґрунтувати механізми адаптації структурно-елементного складу до сучасних умов.

Дослідження структурно-елементного складу фінансової безпеки банків в умовах воєнного стану формує новітній напрямок наукових досліджень в Україні. Виявлено суттєві прогалини в теоретико-методологічному фундаменті, зокрема відсутність оновлених наукових концепцій визначення і адаптації структурно-елементного складу фінансової безпеки, механізмів її забезпечення, комплексної таксономії загроз та характеристик фінансових регуляторів безпеки. У результаті дослідження розроблено комплексний підхід до визначення структурних елементів фінансової безпеки банківської системи, що створює підґрунтя для ефективної класифікації загроз та конструювання передової системи безпеки. Запропоновано принципи побудови системи фінансової безпеки, які враховують специфіку сучасних викликів та визначають найбільш важливі характеристики безпечної діяльності банківських установ. Обґрунтовано необхідність формування адаптивної системи фінансової безпеки, здатної ефективно реагувати на умови невизначеності та непередбачуваності сучасного фінансового середовища.

Літературний огляд. Проблематика визначення структурно-елементного складу фінансової безпеки банківської системи є об'єктом інтенсивного наукового дискурсу. Вагомий внесок у розвиток цієї галузі зробили такі вчені як Барановський О. і Путінцева Т. [1], Васильчишин О. Б. [3], Давиденко Н. М. і Колодяжна В. О. [5], Чіполлоне П. [15], Варіан К. [23] та інші. Формування ефективної системи забезпечення фінансової безпеки банківської системи вимагає комплексного аналізу та уточнення її структурно-елементного складу. Незважаючи на широкий спектр наукових праць, нормативно-правових документів та аналітичних звітів, визначення та адаптації структурно-елементного складу фінансової безпеки банківської системи до сучасних реалій та викликів залишається неоднозначним і потребує подальшої концептуалізації. На сьогодні очевидно, що нас чекає безпрецедентна за

масштабом і складністю трансформація всієї глобальної екосистеми, яка вимагає відповідних змін від усіх без винятку. Така глобальна реконфігурація неминуче вплине на концептуалізацію структурно-елементного складу фінансової безпеки банківської системи.

Методологія. Методологія дослідження базується на використанні методів формалізації, декомпозиції та логічного аналізу для систематизації структурних елементів системи фінансової безпеки банків. Застосовано системний підхід для визначення взаємозв'язків між окремими компонентами та їх впливу на загальний рівень фінансової безпеки банківської системи.

Основна частина. Загально визнано, що сутнісні характеристики фінансової безпеки банків включають: є фундаментальним елементом економічної та національної безпеки; забезпечує захист та оптимальне використання фінансових ресурсів; гарантує фінансову стійкість, незалежність та ефективний розвиток банку; забезпечує своєчасне виконання банком своїх зобов'язань. Відповідно до сучасних наукових підходів, до основних структурних елементів механізму забезпечення фінансової безпеки банку можна віднести такі блоки [11; 16; 17; 18]:

- інформаційно-організаційний блок, який містить елементи механізму забезпечення фінансової безпеки банку, зокрема принципи, функції, методи, важелі та інструменти. Цей блок включає систему забезпечення, що складається з нормативно-правової, інформаційно-аналітичної, технологічної, технічної та кадрової підсистем. Важливим тут є впровадження сучасних технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, гнучкі методології управління проектами.

- функціонально-аналітичний блок дозволяє діагностувати фінансову безпеку банку, оцінювати управління безпекою та ідентифікувати ризики й загрози. Тут важливим є використання Big Data, машинного навчання, предиктивної аналітики, сценарного планування.

- контрольно-моніторинговий блок відповідає за контроль та моніторинг реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки. Цей блок включає впровадження IoT-технологій, інтерактивних дашбордів, систем автоматизованого аудиту.

- інноваційно-адаптивний блок передбачає створення центру інновацій, управління змінами, співпрацю з фінтех-компаніями, безперервне навчання персоналу. Цей новий блок, запропонований нами, забезпечує постійне оновлення та адаптацію механізмів фінансової безпеки банку відповідно до змін у фінансовому та технологічному середовищі.

Вважаємо за доцільне коротко зупинитись щодо позиції науковців на дефініції понять «ризик», «небезпека» та «загроза». Науковці розмежовують поняття «ризик», «небезпека» та «загроза» в контексті банківської діяльності. «Ризик» означає можливість виникнення ситуації, яка може призвести до збитків, але також супроводжується можливістю отримання прибутків. «Небезпека» – потенційні умови, явища або процеси, що можуть завдати шкоди банку. «Загроза» – реалізація небезпеки, що призводить до фактичних втрат. Важливо враховувати наявність вразливостей, які дозволяють загрозі трансформуватися в ризик. Сучасні дослідження підкреслюють динамічність ризиків, необхідність системного підходу та

врахування не лише фінансових, але й нефінансових ризиків при оцінці фінансової безпеки банків [5; 16].

Ми погоджуємося з думкою відповідних дослідників [8; 13; 17], що заходи забезпечення фінансової безпеки банківської системи мають фокусуватися на своєчасному виявленні та усуненні загроз. Це передбачає обмеження впливу негативних факторів та мінімізацію можливих збитків. Ключовою вимогою є детальна ідентифікація всіх джерел загроз з визначенням їх рівня та співвідношення витрат на попередження чи ліквідацію. Процес ідентифікації загроз має бути безперервним, з постійним оновленням інформації. При цьому витрати на забезпечення безпеки повинні відповідати реальному рівню загроз.

Таким чином, подальше емпіричне дослідження структурно-елементного складу системи фінансової безпеки банківської системи є критично важливими для формування ефективної системи забезпечення фінансової безпеки банківського сектору, особливо в контексті сучасних глобальних викликів та національних особливостей. Разом із тим, на нашу думку, фінансову безпеку банківської системи можна визначити в цілому як комплексний динамічний стан національної в синергії із міжнародною банківською системою, який характеризується її здатністю забезпечувати стабільне, ефективне та надійне функціонування фінансового сектору, його інноваційність, протистояти внутрішнім та зовнішнім швидкозмінним та масштабним загрозам, підтримувати фінансову стабільність економіки, її активний розвиток в умовах Четвертої промислової революції ("Industry 4.0"), захищати інтереси всіх учасників фінансових відносин [2].

Загалом можна виділити найбільш важливі класичні чинники на наш погляд, які мають критичний вплив на фінансову безпеку банків на сьогодні, враховуючи бачення відповідних дослідників [1; 5; 21; 23], як: превалювання моделі розвитку банків (екстенсивної/інтенсивної, агресивної/поміркованої); структурованість елементів банківського сектору (фактична наявність системо утворювальних банків, банківських груп); опортуністична поведінка обслуговуваних економічних агентів, зумовлена інформаційною асиметрією і невизначеністю соціально-економічної ситуації; ресурсна база банків; фінансові інновації та експансія криптовалют; присутність на території країни транснаціональних банків; рівень тіньової економіки та протидії відмиванню «брудних» грошей; інтеграційні процеси, розвиток глобалізаційних процесів; державне регулювання функціонування комерційних банків; конкуренція і концентрація банківської діяльності; рівень фінансової грамотності наявних/потенційних клієнтів.

Враховуючи опрацювання інших джерел [6; 9; 13; 14; 21; 23], вважаємо за необхідне доповнити наведений перелік ще такими сучасними чинниками: кібербезпека та цифрова стійкість банківських систем; розвиток відкритого банкінгу та його вплив на конкурентне середовище; впровадження технологій штучного інтелекту та машинного навчання в банківські операції та ризик-менеджмент; вплив пандемій та інших глобальних кризових явищ на фінансову стійкість банків; регуляторні зміни, пов'язані з впровадженням Базель III/IV та інших міжнародних стандартів; розвиток децентралізованих фінансів та їх вплив

на традиційний банківський сектор; зростання важливості ESG-факторів у банківській діяльності. Враховуючи всі ці чинники, банкам необхідно розробляти комплексні стратегії забезпечення фінансової безпеки з урахуванням сучасних викликів. Всі відповідні доповнення враховують сучасні технологічні тренди та їх потенційний вплив на фінансову безпеку банків, що дозволяє більш комплексно оцінювати та управляти зовнішніми та внутрішніми загрозами в сучасному динамічному середовищі.

У свою чергу, внутрішні та зовнішні загрози можна розглядати через призму можливих проявів впливу на фінансову безпеку кожного окремого банку або в цілому банківської системи України. На основі відповідного аналізу праць авторів [1; 3; 4; 7; 10; 12; 13; 14; 20; 21; 23], враховуючи поточну ситуацію, нами було виділено такі найкритичніші зовнішні загрози, а саме: військові ризики та їх вплив на банківську систему, включаючи важко прогнозованість валютного курсу та необхідність виконання вимог Базель III/IV в умовах підвищених ризиків; критична залежність бюджету країни від повноти та своєчасності надходження міжнародної грантової допомоги та кредитів від партнерів; проблеми із електропостачанням через суттєві руйнування енергетичної інфраструктури держави та неможливість оперативно стабілізувати енергетичний баланс; критичний рівень ризиків через кібератаки з боку країни-агресора та зростання загроз від міжнародних організованих хакерських груп; загострення проблеми із експортом продукції та, як наслідок, недостатнє надходження валютної виручки; відсутність повноцінної системи страхування "військових ризиків" при високій не прогнозованості ситуації; висока корупція в усіх гілках влади у поєднанні з низькою ефективністю роботи правоохоронних та судових органів; необхідність впровадження цифрової валюти центрального банку та її вплив на традиційну банківську систему, включаючи зміни в регулюванні криптовалют; вплив фінтех-компаній, необанків та великих технологічних компаній на традиційний банківський сектор; можливість в майбутньому технічного дефолту по зовнішнім боргам та необхідність списання чи реструктуризації зовнішніх боргів.

Проаналізувавши внутрішні загрози фінансовій безпеці банків, особливо враховуючи контекст військового стану та сучасних викликів, можна визначити та доповнити такі найкритичніші внутрішні загрози: неефективне управління операційною стійкістю (недостатня готовність до кібератак, неефективне управління безперервністю бізнесу в умовах кризових ситуацій, проблеми з автоматизацією процесів виявлення та реагування на інциденти); дефіцит кадрів (характеризується проблемами з бронюванням співробітників у військовий час, втратою кваліфікованого персоналу через мобілізацію, високим стресовим станом працівників через тривалу війну, особливою нестачею спеціалістів з кібербезпеки); низька якість кредитного портфеля (через зростання рівня проблемних кредитів, неповернення кредитних ресурсів, неможливість прогнозування впливу військового фактору, високо ризикову кредитну політику в умовах військового стану); незбалансована структура активів і пасивів (суттєва залежність від доходів через ОВДП, дефіцит власних коштів в умовах посилення військових ризиків, висока

залежність ліквідних активів від військовослужбовців та вимушено переміщених осіб); низький рівень цифровізації та технічного захисту (включає вразливість до кіберзагроз, ризики впровадження нових технологій, недостатній захист конфіденційної інформації, проблеми з API-безпекою). Ці загрози визначені як найкритичніші, оскільки вони безпосередньо пов'язані з поточною ситуацією військового стану, мають системний вплив на діяльність банку та створюють довгострокові ризики для фінансової стабільності. Швидкий розвиток фінансових технологій вимагає від банків постійної адаптації та трансформації бізнес-процесів, що створює нові виклики для фінансової безпеки.

Класифікація загроз фінансовій безпеці дозволяє оцінити ситуацію, виявити негативні тенденції та розробити обґрунтовані рекомендації щодо забезпечення безпеки банку [1; 16; 22]. Сучасний розвиток фінансового сектору, на наше переконання, вимагає доповнення традиційних підходів новими аспектами: впровадженням предиктивної аналітики та машинного навчання, застосуванням системного підходу до аналізу взаємопов'язаних загроз, забезпеченням адаптивності класифікації, інтеграцією з системою ризик-менеджменту, врахуванням технологічних та

геополітичних факторів, використанням кількісних методів оцінки через фінансове моделювання. Узагальнюючи думки науковців, для більш плідної протидії та запобігання наявним і потенційно можливим загрозам слід розрізняти різні їх групи згідно наведеної таблиці (див. табл. 1).

Системний опис таких загроз дозволить з'ясувати індивідуальні особливості кожної загрози і дати повний опис можливих зв'язків між загрозою і елементами структури банку та й в цілому банківської системи, що підлягають захисту. Дослідження наявних і потенційних загроз фінансовій безпеці комерційного банку свідчить про доцільність їх зведення у відповідні вихідні групи, що допускають у майбутньому можливість послідовних розчленовувань кожної з груп і окремих підвидів загроз, які до них входять, згідно з практичними потребами. Доповнені нами нові класифікаційні ознаки та відповідні види загроз відображають сучасні тенденції у банківському секторі, включаючи цифровізацію, екологічні та соціальні аспекти, а також нові виклики у сфері кібербезпеки та регулювання. Вони допоможуть банкам більш комплексно оцінювати та управляти загрозами своїй фінансовій безпеці в сучасному динамічному середовищі.

Таблиця 1

Класифікація загроз фінансовій безпеці банків по групах

Класифікаційні ознаки	Види загроз фінансовій безпеці банків
1	2
Характер прояву в межах країни	зовнішні, внутрішні
Джерело виникнення	суб'єктивні, об'єктивні
Об'єкт зазіхань	загрози фінансовим ресурсам, загрози інфраструктурі, загрози персоналу, загрози акціонерам, загрози інтелектуальній власності
Види діяльності банку	загрози операційній і неопераційній діяльності
Особи, причетні до реалізації загроз	загрози від засновників і співробітників банку, загрози від клієнтів банку, загрози від партнерів банку, загрози від конкурентів банку, загрози від сторонніх осіб
Особливість прояву	загальні, специфічні (одиничні)
Тривалість прояву	довгострокові, середньострокові, короткострокові
Періодичність прояву	поточні, тимчасові, постійні
Сутність	військові, економічні, фінансові, адміністративні, кадрові, інформаційні, технологічні
Ступінь	небезпеки особливо небезпечні, небезпечні, підвищені, близькі до межі, в межах норми
Значущість	найбільш суттєві, суттєві, мало суттєві, несуттєві
Характер спрямування	прямі, непрямі
Повторюваність	традиційні, нові
Вірогідність	вірогідні, маловірогідні, досить вірогідні, цілком вірогідні, невірогідні
Ступінь реалізації	не реалізовані, частково реалізовані, реалізовані
Прогнозованість	прогнозовані, не прогнозовані (форс-мажорні - спричинені бойовими діями на території держави, світовими пандеміями, фінансовими кризами)
Можливість контролю	повністю контрольовані, мало контрольовані, не контрольовані
Відкритість та інтегрованість в соціальні мережі/месенджери	високо інтегровані, низько інтегровані, не інтегровані (консервативні)
Поведінкова психологія	врахування біхевіористичних принципів, їх ігнорування
За формою збитку	реалізація яких завдає прямого збитку і реалізація яких призведе до упущеної вигоди
Технологічна природа	цифрові, фізичні, гібридні
Рівень інноваційності	традиційні, інноваційні, дизруптивні
Швидкість поширення	миттєві, швидкі, помірні, повільні
Джерело даних	загрози великих даних, загрози малих даних, загрози відкритих даних
Рівень автоматизації	автоматизовані, напівавтоматизовані, ручні
Вплив на репутацію	критичні для репутації, значні, помірні, незначні
Масштаб впливу	локальні, регіональні, національні, глобальні

Закінчення таблиці 1

1	2
Складність виявлення	легко виявлені, складно виявлені, приховані
Рівень кібербезпеки	високого ризику, середнього ризику, низького ризику
Вплив на клієнтський досвід	прямі, непрямі, опосередковані
Регуляторний аспект	регуляторні, нерегуляторні, квазірегуляторні
Екологічний вплив	екологічно нейтральні, екологічно загрозові
Соціальний аспект	соціально значущі, соціально нейтральні
Вплив на бізнес-модель	трансформаційні, адаптивні, деструктивні
Рівень складності протидії	легко нейтралізовані, складно нейтралізовані, практично ненейтралізовані
Взаємозв'язок з іншими загрозами	ізолювані, взаємопов'язані, каскадні
Вплив на операційну ефективність	критичні, значні, помірні, незначні
Вплив на конкурентоспроможність	загрози лідерству, загрози позиціонуванню, загрози диференціації

Джерело: побудовано та доповнено на основі [1; 5; 7; 13; 14; 15; 16; 19; 21; 23]

Висновки. Нами був запропонований розширений структурно-елементний склад системи фінансової безпеки банківської системи, який включає інноваційно-адаптивний блок. Обґрунтовано доцільність використання сучасних технологій (Big Data, машинне навчання, предиктивна аналітика, блокчейн) у механізмі забезпечення фінансової безпеки банків. Слід наголосити, що наше переконання повне та чітке розуміння структурно-елементного складу системи фінансової безпеки банківської системи є критично важливим з кількох причин:

- системний аналіз та комплексне розуміння: це дозволяє розглядати фінансову безпеку банківської системи як цілісну структуру, розуміючи взаємозв'язки та взаємовплив різних елементів і такий підхід забезпечує більш глибоке розуміння функціонування системи в цілому;
- ідентифікація вразливостей та ризиків: детальне розуміння структури дозволяє точніше виявляти потенційні слабкі місця та ризики в системі фінансової безпеки та це є критичним для розробки ефективних стратегій управління ризиками;
- розробка ефективних заходів захисту: знання структурно-елементного складу дозволяє розробляти більш цілеспрямовані та ефективні заходи для забезпечення фінансової безпеки, враховуючи специфіку кожного елемента системи;
- оптимізація ресурсів: розуміння структури допомагає оптимально розподіляти ресурси для забезпе-

чення фінансової безпеки, концентруючи увагу на найбільш критичних елементах системи;

- прогнозування та моделювання: чітке розуміння структури дозволяє створювати більш точні моделі для прогнозування потенційних загроз та їх наслідків для фінансової безпеки банківської системи;
- регуляторна політика: для розробки ефективної регуляторної політики необхідне глибоке розуміння всіх елементів системи фінансової безпеки та їх взаємодії;
- міжнародна співпраця: чітке розуміння структури сприяє більш ефективній міжнародній співпраці в сфері забезпечення фінансової безпеки, дозволяючи порівнювати та гармонізувати підходи різних країн.

На сам кінець, підсумовуючи все вище зазначене, очевидним є те, що повне та чітке розуміння структурно-елементного складу системи фінансової безпеки банківської системи дає можливість провести систематизацію та уточнення сутності поняття «фінансова безпека банківської установи/системи», дозволить комплексно, системно та своєчасно визначити загальні вимоги до протидії банків та НБУ загрозам, які виникають на світових фінансових ринках та в умовах національної економіки, під впливом, головним чином, надзвичайно критично негативних наслідків військової агресії та ймовірністю настання глобальної фінансової кризи.

Список використаних джерел:

1. Барановський О., Путінцева Т. Формування комплексної програми забезпечення фінансової безпеки комерційних банків. *Світ фінансів*. 2021. № 3 (68). С. 65–79.
2. Британ В. В. Розвиток теоретичних засад сутності фінансової безпеки банківської системи. *Науковий погляд: економіка та управління*. № 3 (87). 2024. С. 60–66. URL: http://www.scientificview.umsf.in.ua/archive/2024/3_87_2024/12.pdf (дата звернення: 08.02.2025).
3. Васильчишин О. Б. Фінансова безпека банківської системи України в умовах загрозових тенденцій виведення капіталу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Том 29 (68). № 1. С. 73–83.
4. Гребенюк Н. О. Фінансова безпека банків: система розпізнання загроз та усунення ризиків. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2016. В. 91. С. 53–64.
5. Давиденко Н. М., Колодяжна В. О. Оцінювання фінансової безпеки банківської системи України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2020. Вип. 40. С. 51–58.
6. Давиденко Н. М. Концептуальна модель оцінки фінансового стану банківських установ. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 9. С. 30–37.
7. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2024 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2024-roku>
8. Слєцьких С. Я., Петрищева К. Г. Оцінка стійкості та надійності банків як один із напрямів забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Вісник ДДМА*. 2016. № 3 (39). С. 53–60.

9. Ключка О., Богріновцева Л., Козій Н. Оцінка ефективності впровадження інноваційних технологій в діяльність вітчизняних банків під впливом цифрової трансформації фінансового ринку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3908/3831> (дата звернення: 08.02.2025).
10. Коваленко В. В. Фінансова безпека банків: реалії та перспективи забезпечення. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 141–151. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-2-18> (дата звернення: 08.02.2025).
11. Лісняк А. Є. Формування стратегії забезпечення фінансової безпеки банку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск 22, частина 2. С. 71–76.
12. Перекрест М. І., Шелеметєва Т. В. Загальні підходи до забезпечення фінансової безпеки комерційного банку. *Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 14 квітня 2020 р.* 2020. С. 263–264.
13. Самура Ю. О., Кульчицька Н. С. Формування системи безпеки в банківських установах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 15. С. 548–553.
14. Born A., Gschossmann I., Hodbod A., Lambert C., Pellicani A. European Central Bank. Decentralised finance – a new unregulated non-bank system? 2022. URL: https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/macprudential-bulletin/focus/2022/html/ecb.mpbu202207_focus1.en.html (дата звернення: 08.02.2025).
15. Cipollone P. One step ahead: protecting the cyber resilience of financial infrastructures. European Central Bank. Frankfurt am Main. 2024. URL: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2024/html/ecb.sp240117~3e839b396f.en.html> (дата звернення: 08.02.2025).
16. Davydenko N. Genesis of enterprise financial security. *Economic processes management: international scientific E-journal*. 2015. № 2. URL: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2015_2/2015_2_3.pdf (дата звернення: 08.02.2025).
17. Davydenko N., Boiko S., Cherniavska O., Nehrey M. Analysis of the impact of state-owned banks on the sustainability of public finances. *Economies*. 2023. № 11 (9). P. 229. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies11090229> (дата звернення: 08.02.2025).
18. Davydenko N., Buriak A., Titenko Z. Financial support for the development of innovation activities. *Intelektinē ekonomika*. 2019. Vol. 13 (2). P. 144–151. URL: <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/9933c628-71b1-4375-8a6a-5169bda786c2/content> (дата звернення: 08.02.2025).
19. Davydenko N., Lutsyk Y., Buriak A., Vovk L. Informational and analytical systems for forecasting the indicators of financial security of the banking system of Ukraine. *Journal of Information Technology Management*. 2023. Vol.2 (15). P. 1–13. URL: https://jitm.ut.ac.ir/article_92315_f5446ad0813cf2c7e8a457125265b371.pdf (дата звернення: 08.02.2025).
20. European Central Bank. Cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures. December 2018. Frankfurt am Main. P. 64. URL: https://www.ecb.europa.eu/paym/pdf/cons/cyberresilience/Cyber_resilience_oversight_expectations_for_financial_market_infrastructures.pdf (дата звернення: 08.02.2025).
21. International Monetary Fund. Global financial stability report: Financial and climate policies for a high-interest-rate era. October 2023. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2023/10/10/global-financial-stability-report-october-2023> (дата звернення: 08.02.2025).
22. Lemishko O., Davydenko N., Shevchenko A. Strategic directions of the economic recovery of post-war Ukraine. *Journal of innovations and sustainability*. 2022. Vol. 2(6). URL: <https://is-journal.com/is/article/view/103> (дата звернення: 08.02.2025).
23. Varian K. International monetary fund reform for climate resilience: the financial imperative for IMF climate action and policy options for a prosperous future. Policy report. *The Center for Law, Energy & the Environment (CLEE)*. November 2023. P. 46. URL: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2023/11/IMF-Monetary-Fund-Reform-for-Climate-Resilience-Final.pdf> (дата звернення: 08.02.2025).

References:

1. Baranovskyi O., Putintseva T. (2021) Formuvannya kompleksnoi prohramy zabezpechennia finansovoi bezpeky komertsiiynykh bankiv [Developing a comprehensive programme to ensure the financial security of commercial banks]. *Svit finansiv*, vol. 3 (68), pp. 65–79.
2. Brytan V. V. (2024) Rozvytok teoretychnykh zasad sutnosti finansovoi bezpeky bankivskoi systemy [Development of theoretical foundations of the essence of financial security of the banking system]. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia*, vol. 3 (87), pp. 60–66. Available at: http://www.scientificview.umsf.in.ua/archive/2024/3_87_2024/12.pdf (accessed February 8, 2025).
3. Vasylychshyn O. B. (2018) Finansova bezpeka bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh zahrozlyvykh tendentsii vyvedennia kapitalu [Financial security of Ukraine's banking system in the face of threatening capital withdrawal trends]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Ekonomika i upravlinnia*. Tom 29 (68), vol. pp. 73–83.
4. Hrebenuk N. O. (2016) Finansova bezpeka bankiv: systema rozpoznavannia zahroz ta usunennia ryzykiv [Financial security of banks: a system for identifying threats and eliminating risks]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: "Ekonomichna"*. V. 91, pp. 53–64.
5. Davydenko N. M., Kolodiazna V. O. (2020) Otsiniuvannia finansovoi bezpeky bankivskoi systemy Ukrainy [Assessment of the financial security of the banking system of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: "Ekonomichni nauky"*, vol. 40, pp. 51–58.
6. Davydenko N. M. (2006) Kontseptualna model otsinky finansovoho stanu bankivskykh ustanov [A conceptual model for assessing the financial condition of banking institutions]. *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 9, pp. 30–37.
7. Zvit pro finansovu stabilnist, hruden 2024 roku (2024). Natsionalnyi bank Ukrainy [Financial stability report, December 2024]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2024-roku> (accessed February 8, 2025).
8. Ieletsykh S. Ya., Petryshcheva K. H. (2016) Otsinka stikosti ta nadiinosti bankiv yak odyn iz napriamiv zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Assessment of banks' stability and reliability as one of the areas of ensuring financial security of an enterprise]. *Visnyk DDMA*, vol. 3 (39), pp. 53–60.
9. Kliuchka O., Bohrinovtseva L., Kozii N. (2024) Otsinka efektyvnosti vprovadzhennia innovatsiynykh tekhnolohii v diialnist vitchyznianskykh bankiv pid vplyvom tsyfrovoy transformatsii finansovoho rynku [Evaluation of the Efficiency of Implementation of Innovative Technologies in the Activities of Domestic Banks under the Influence of Digital Transformation of the Financial Market]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3908/3831> (accessed February 8, 2025).

10. Kovalenko V. V. (2022) Finansova bezpeka bankiv: realii ta perspektyvy zabezpechennia [Financial security of banks: realities and prospects for ensuring]. *Ekonomichni forum*, vol. 2, pp. 141–151. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-2-18> (accessed February 8, 2025).
11. Lisniak A. Ye. (2018) Formuvannia stratehii zabezpechennia finansovoi bezpeky banku [Developing a strategy to ensure the bank's financial security]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vol. 22, chastyina 2, pp. 71–76.
12. Perekrest M. I., Shelemetieva T. V. (2020) Zahalni pidkhody do zabezpechennia finansovoi bezpeky komertsiiinoho banku [General approaches to ensuring the financial security of a commercial bank]. *Konkurentospromozhna model innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy: materialy III mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kropyvnytskyi, 14 kvitnia 2020 r.* pp. 263–264.
13. Samura Yu. O., Kulchytska N. S. (2017) Formuvannia systemy bezpeky v bankivskykh ustanovakh [Formation of a security system in banking institutions]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, vol. 15, pp. 548–553.
14. Born A., Gschossmann I., Hodbod A., Lambert C., Pellicani A. (2022) European Central Bank. Decentralised finance – a new unregulated non-bank system? Available at: https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/macprudential-bulletin/focus/2022/html/ecb.mpbu202207_focus1.en.html (accessed February 08, 2025).
15. Cipollone P. (2024) One step ahead: protecting the cyber resilience of financial infrastructures. European Central Bank. Frankfurt am Main. Available at: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2024/html/ecb.sp240117~3e839b396f.en.html> (accessed February 8, 2025).
16. Davydenko N. (2015) Genesis of enterprise financial security. *Economic processes management: international scientific E-journal*, vol. 2. Available at: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2015_2/2015_2_3.pdf (accessed February 8, 2025).
17. Davydenko N., Boiko S., Cherniavska O., Nehrey M. (2023) Analysis of the impact of state-owned banks on the sustainability of public finances. *Economies*, vol. 11 (9), p. 229. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies11090229> (accessed February 8, 2025).
18. Davydenko N., Buriak A., Titenko Z. (2019) Financial support for the development of innovation activities. *Intelektine ekonomika*, vol. 13 (2), pp. 144–151. Available at: <https://cris.mruni.eu/server/api/core/bitstreams/9933c628-71b1-4375-8a6a-5169bda786c2/content> (accessed February 8, 2025).
19. Davydenko N., Lutsyk Y., Buriak A., Vovk L. (2023) Informational and analytical systems for forecasting the indicators of financial security of the banking system of Ukraine. *Journal of Information Technology Management*, Vol. 2 (15), pp. 1–13. Available at: https://jitm.ut.ac.ir/article_92315_f5446ad0813cf2c7e8a457125265b371.pdf (accessed February 8, 2025).
20. European Central Bank (2018). Cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures. December 2018. Frankfurt am Main. pp. 64 Available at: https://www.ecb.europa.eu/paym/pdf/cons/cyberresilience/Cyber_resilience_oversight_expectations_for_financial_market_infrastructures.pdf (accessed February 08, 2025).
21. International Monetary Fund (2023). Global financial stability report: Financial and climate policies for a high-interest-rate era. October 2023. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2023/10/10/global-financial-stability-report-october-2023> (accessed February 08, 2025).
22. Lemishko O., Davydenko N., Shevchenko A. (2022) Strategic directions of the economic recovery of post-war Ukraine. *Journal of innovations and sustainability*, vol. 2 (6). Available at: <https://is-journal.com/is/article/view/103> (accessed February 8, 2025).
23. Varian K. (2023) International monetary fund reform for climate resilience: the financial imperative for IMF climate action and policy options for a prosperous future. Policy report. The Center for Law, Energy & the Environment (CLEE). November 2023. p. 46. Available at: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2023/11/IMF-Monetary-Fund-Reform-for-Climate-Resilience-Final.pdf> (accessed February 8, 2025).

Стаття надійшла до редакції 20.03.2025